

De Persoonsnamenstudie in 1949

door K. ROELANDTS,
Geassocieerde van het N. F. W. O.

In dit overzicht wordt ongeveer hetzelfde plan gevolgd als in dat van vorig jaar (1).

Van Vlaamse zijde werden gedurende de afgelopen periode een aantal anthroponymische vraagstukken onderzocht, waarvan de belangrijkste vooraf in het algemeen gedeelte worden besproken. Bovendien werden in de loop van hetzelfde jaar een drietal naamkundige licentieverhandelingen afgewerkt (2), waarvan echter nog niets in druk is verschenen.

Voor Nederland valt te vermelden dat de Commissie voor Naamkunde in het bezit is gekomen van een nagenoeg volledige inventaris van al de familienamen, die thans binnen het rijk voorkomen, door het feit dat de verschillende gemeentebesturen de register-contrôlestroken van de tel-formulieren der laatste volkstelling (31/5/47) aan het bureau hebben toegezonden. In ons land kon een gelijkaardige

(1) Zie *Com. Top.* XXIII (1949), 363-88.

(2) O. LEYS, Bijdrage tot de studie van de persoonsnamen in een deel van maritiem Vlaanderen (1260-1360). *Leuven*, 1949. — L. PEENE, Land- en cijnsboek 1356 St.-Janshospitaal Brussel, Onomastische studie. *Brussel* (Centr. Examencomm.), 1949. — R. M. VERKEST, Anthroponymische studie aan de hand van de Brugse stadsrekeningen van 1298-1303. *Leuven*, 1949. — De vorige lijst vindt men in *Bibl. Pln.* 1947, blz. 158 n. 1.

regeling getroffen worden, maar de practische uitvoering er van heeft hier nog met vele moeilijkheden af te rekenen. De Vlaamse naamkundigen zullen insgelijks met genoegen vernomen hebben, dat op het Amsterdams bureau onder leiding van P. J. MEERTENS steeds verder wordt gewerkt aan de bibliografie van de (Noord)nederlandse onomastiek (1). Wat de publicaties uit Nederland betreft, kunnen wij wijzen op de herdruk van enkele verspreide geschriften van G. J. BOEKENOOGEN, een der baanbrekers van onze wetenschappelijke persoonsnamenstudie (zie nr 1).

Buiten ons taalgebied is dit jaar vooral de Duitse anthroponymie gunstig bedeed geworden met het degelijk handboek van E. SCHWARZ (blz. 252), de Zweedse dissertatie van S. HAGSTRÖM over de oude Keulse bijnamen (blz. 251) en de Zwitserse bijdrage van W. BRUCKNER over fn. te Basel (blz. 250). Met enige vertraging worde bovendien nog de aandacht gevestigd op de tweede uitgave van SCHRÖDER's meesterlijke „Deutsche Namenkunde" (blz. 251). Een speciale vermelding verdient ten slotte het groot woordenboek over de oude Deense persoonsnamen, waarvan KNUDSEN en HORNBY thans de afleveringen 12 en 13 hebben uitgegeven (blz. 254).

* * *

1. [BOEKENOOGEN, G. J.] — Verspreide geschriften van Dr G. J. BOEKENOOGEN verzameld door A. A. VAN RIJNBACH en uitg. vanwege de Mij der Ndl. Letterk. te Leiden. *Leiden*, 1949.

Dit boek bevat o. m. het levensbericht van de herdachte, door J. W. MULLER (blz. 1-22, zie verklaring van de naam *Boekenoogen*

(1) Zie hierover het „Verslag van de Commissie voor Naamkunde der Koninklijke Nederl. Akademie van Wetenschappen te Amsterdam over 1949". Daarin wordt o. m. nog medegedeeld dat M. SCHÖNFELD een collegedictaat over Ndl. persoonsnamen, van de hand van wijlen J. W. MULLER, aan het bureau heeft geschonken.

op blz. 2), met de daarbij behorende „Lijst der geschriften” (blz. 22-29) waarin ook al de anthroponymische opstellen van B. in *De Navorscher, Ts. Leid.* enz. worden vermeld. Bovendien is hierin herdrukt de baanbrekende bijdrage over „Onze voor-namen” (blz. 30-57), die B. reeds als jong student liet verschijnen in *De Gids* 1890, III, 448-76.

2. CARNOY, A. — Het element *aard* in de naamkunde. *Com. Top.* XXIII (1949), 257-63.

Overzicht van de verschillende mogelijkheden tot interpretatie van de plaats- en persoonsnamen op *-aard (-aert)*, geïllustreerd met een aantal voorbeelden.

3. — Waarom naamkunde? *Onze Alma Mater* III (1949), afl. 3, 16-19.

Met behulp van enkele voorbeelden illustreert S. in dit verband ook het belang van de anthroponymie voor de kennis van de oudere toestanden (beroepen, lichamelijke eigenaardigheden, diernamen, enz.).

4. GASSEN, H. VAN — Persoonsnamen in Ninoofse plaatsnamen. *Land v. Aalst* I (1949), 21-25 ; 52-54.

Verklaart een aantal plaatsnamen uit een voornaam, een bijnaam, of een familienaam, waarbij in sommige gevallen de persoon of de familie, waaraan de plaats haar naam heeft ontleend, kon teruggevonden worden. Onder de besproken psn. komt o. m. een *Hannekine bakermanne ende berchmanne* voor (in verband met de varkenskweek?), voorts de namen *Picavet, Ramar, Boudens* (ook *Boeys-, Boys-, Boes-,* enz.), *Dor(r)emont* < Fra. pln. *Dormans, Mapruit(s), Snidewind,* enz.

5. GAUBLOMME, V. — Familienamen uit de charters der kartuize van St.-Martens-Lierde. *Land v. Aalst* I (1949), 109-15 ; 141-48 ; 165-71.

Alfabetische lijst van namen, met gedateerde (inz. XIVe-XVe eeuw) en gelocaliseerde excerpten, die hoofdzakelijk betrekking hebben op het gebied in Z.-O.-Vlaanderen dat gelegen is in de driehoek Geraardsbergen-Zottegem-Nederbrakel. Zo mogelijk wordt de functie van elke persoon nauwkeurig aangeduid.

6. GOEDE, A. DE — Zeevangernamen. *Nom. Geo. Neerl.* XIII (1949), 19-59.

Op blz. 47-59 wordt gehandeld over een aantal typisch Westfriese voornamen, bijnamen en achternamen.

7. GORP, J. VAN — Kempische persoonsnamen I. Het inleidend lidwoord bij Kempische familienamen. *Med. Ver. Naamk.* XXV (1949), 11-23.

Onderzoek naar het voorkomen en de vorm van het lidwoord in Kempische fnn., vooral aan de hand van XIVe-en XVe-eeuwse

documenten die betrekking hebben op de Noord-Oosthoek der Antwerpse Kempen.

8. LINDEMANS, J. — Brabantse persoonsnamen in de XIIIe en de XIVe eeuw. Zie *Bibl. Psn.* 1947, nr 5 en 1948, nr 6.
 Rec. CLABOTS, A. *Toer.* XXVIII (1949), 647.
 HAM, J. T. VAN DER. *Gens nostra* III (1948), 142-43.
 TAVERNIER-VEREECKEN, C. *Rev. phil.* XXVIII (1950), 816-17.
9. — De familienamen op *-baard*. *Med. Ver. Naamk.* XXV (1949), 53-58.
 Proeve van classificatie der fmn. op *-baard*, waarin S. onderscheid maakt tussen oude Germ. namen op *-baard* en *-bert*, familiere afleidingen en personificeringen op *-aard*, namen op *-baard* „barba” en appellativa op *-baard*. Een waardevolle bijdrage tot de studie van dit vrij ingewikkeld probleem.
10. — Van meiseniersbloed. *E. S.-Br.* XXXII (1949), 305-20.
 Vervolg van de in *Bibl. Psn.* 1948, nr 7 vermelde lijst, gaande van (*van*) *Hamme* tot (*van*) *Hove*.
11. MAN, L. DE — Middeleeuwse beroeps- en ambachtsnamen te Leuven. *Rev. phil.* XXVII (1949), 29-60 ; 599-631.
 Beschouwingen over de problematiek van de beroepsnaam als familienaam en glossarium van ongeveer 300 ambachtsnamen, voorkomend in familienamen. Het materiaal is afkomstig van Leuvense archivalia uit de XIIIe en de XIVe eeuw. Elke naam, in Ndl. of Lat. vorm, wordt verklaard en vaak vergeleken met Engelse en Duitse equivalenten. Een nuttige bijdrage tot de studie van een der meest interessante anthroponymische categorieën.
12. MEYERS, J. A. - LUTTINGH, J. C. — Onze voornamen... zie *Bibl. Psn.* 1948, nr 10.
 Rec. KUNST, J. *Ned. Arch. Genealogie en Heraldiek* VII (1949), 95-96.
13. ROELANDTS, K. — De persoonsnamenstudie in 1948. *Com. Top.* XXIII (1949), 363-88.
 Dit overzicht bevat 80 items, met inbegrip van een aantal bijdragen die op een of andere wijze verband houden met de anthroponymie ; bovendien wordt hier de anthroponymische productie uit de Romaanse, Germaanse en andere taalgebieden overzien. Verscheen tegelijk afzonderlijk in de reeks *Bijlagen* van het Instituut voor Naamkunde, als nr XXIX (*Leuven*, 1949).
14. SIERKSMA, K. — De traditie der voornamen. Zie *Bibl. Psn.* 1947, nr 15 en 1948, nr 13.

Naar aanleiding hiervan schreef J. P. W. A. SMIT, onder dezelfde titel, een nota in *Brab. Heem* I (1949), 153-54.

15. Bibliographie linguistique des années 1939-1947 publiée par le Comité International Permanent des Linguistes avec une subvention de l'UNESCO — Linguistic Bibliography for the years 1939-1947... I. *Utrecht-Bruxelles*, 1949 ; II, 1950.

Zie Onomastiek : I, 38-39 en II, 287 ; Anthroponymie : I, 54-60 en II, 305-10.

Allerhande **bijzondere vraagstukken** en talrijke namen of naamvormen worden afzonderlijk behandeld in de volgende opstellen :

16. BUIJTENEN, M. P. VAN — Hebrecht- Hebb(e)recht. *It Beaken* XI (1949), 102-05.

Deze naam, die ook als plaatsaanduiding voorkomt, wordt beschouwd als een variante van *Elbrecht* en in verband gebracht met de middeleeuwse „pseudo-heilige” *Helper(icus)*, *Gehalpe*, *Hulpe*, *Gehülpe*, *Galpert*, enz. Volgens S. kan ook de fn. *Helpman* hierbij behoren.

17. CLEEMPUT, J. VAN- -SMET, G. DE — De persoonsnaam „de Pauw”. *Land v. Aalst* I (1949), 54-60 ; 117-23.

Tegen de opvatting van J. LINDEMANS (zie *Bibl. Psn.* 1947, nr 10), wordt de traditionele verklaring van die naam, uit de vogelnaam, om taalkundige en andere kulturhistorische redenen gehandhaafd.

18. CRACCO, D. — Roeselaarse voornamen 8 Sept. 1944-31 Dec. 1945. *Biek. L* (1949), 145-49.

Statistische gegevens, opgesteld naar het voorbeeld van de lijsten die sinds enkele jaren door H. STALPAERT worden medegedeeld (zie beneden, nr 35).

19. HAERINGEN, C. B. VAN — Naamvallen bij eigennamen van personen en bij verwantschapsnamen. Zie *Bibl. Psn.* 1947, blz. 258.

Dit artikel werd zonder enige wijziging opnieuw uitgegeven in de bundel : *Neerlandica*. Verspreide opstellen. 's-Gravenhage-Antwerpen, 1949, blz. 209-22.

20. JONG, F. DE JOSSELIN DE — Dubbele geslachtsnamen. 's-Gravenhage, 1949.

Een opsomming van dubbele namen uit genealogische bronnen.

21. — Samengestelde geslachtsnamen. *Jaarb. Geneal.* (1) III (1949), 11-72.

Register van dergelijke namen, practisch bedoeld als handleiding bij het alfabetisch rangschikken.

(1) *Jaarb. Geneal.* = Jaarboek van het Centraal Bureau voor genealogie. 's-Gravenhage, Nassaulaan 18.

22. LINDEMANS, J. — Oude Brabantse geslachten. *E.S.-Br. XXXII* (1949), 84-92; 233-40.
Over het geslacht *de Kempeneer*, afkomstig uit de Kempen, en het geslacht *Stuckens*, gevestigd te Haren. Deze laatste naam wordt afgeleid van *Stok* „stijf, rechtop staand man”, en vergeleken met de fnn. *Stock* en *Stuyck*. Beide studiën zijn intussen ook afzonderlijk verschenen in de reeks : Oude Brabantse geslachten, resp. nr 23 en nr 24.
23. — Een politiek liedje op Dendermonde uit de XVIe eeuw. *Gedenkschr. O. K. Dend.* 3^e r. II (1949), 57-66.
Bespreekt in dit verband de persoonsnaam 't *Kint van Bergen*, Lat. *Oriundus de Berchenum* (vgl. Lat. *Puer, Puerorum*, enz.). Zie ook *K. V. A., V. en M.* 1946, 129.
24. — Van der Vekene. *Ons Heem* IV (1948/49), 133.
Als antwoord op een vraag, deelt S. mede dat bewuste fn. uit de streek van Malderen, in dit bepaald geval, ontstaan is uit *van den Vreackere* en dat een andere tak van dit geslacht, ook in Z. W. Brabant, achteraf *Vleeracker* werd genoemd.
25. — Verplaatste geslachten op het einde van de 16de eeuw. *E. S.-Br. XXXII* (1949), 153-54.
Naast *van Walscappelle* worden nog twee andere voorbeelden uit de streek van Londerzeel besproken, nl. *Martin* (uit Valenciën) > *Mertens*; *van den Hovel* (uit Lommel) > *van den Hewel*.
26. LINDEMANS, L. — De Vlaamse vlaai. *E. S.-Br. XXXII* (1949), 36-45.
In dit verband wordt terloops de Tiense fn. *Vlademan* verklaard.
27. M. — Voetangels en klemmen op het gebied van familienamen en familiewapens. *Jaarb. Geneal.* III (1949), 169-80.
Over onvastheid van familienaam en familiewapen.
28. MUSCHART, R. T. — Het wapen van de familie van Vlierden. *Ndl. Leeuw* LXVI (1949), kol. 123-24.
In verband met de identiteit *van Vlierden = van Vlieren* worden enkele voorbeelden aangehaald van onvaste *d* in XVe-eeuwse familienamen.
29. PATHUIS, A. — Bouwstoffen voor een genealogie der Groningsche familie Pathuis. *Ndl. Leeuw* LXVI (1949), kol. 70-85; 98-108; zie ook kol. 415 ald.
Afkomstig van de hoeve „Het Padhuis” bij Coevorden.
30. PIRON, M. — Wallon central et occid. *chimot. Com. Top.* XXIII (1949), 113-22.
In dit verband komt S. even terug op de spotnaam *marteko = Wa. marticot*, een afleiding van de voornaam *Martin*. Zie meer daarover in *Com. Top.* XVIII (1944), 332-51.
31. POLDERMAN, J. J. — Dubbele namen van Zeeuwen II. *Ned. Arch. Genealogie en Heraldiek* VII (1949), 71-73.
Voortzetting van de naamlijst vermeld in *Bibl. Psn.* 1948, nr 34.

32. ROELOFS, G. — Vriezenveense bijnamen. *Driemaand. bladen* n. r. I (1949), 14.
33. SASSEN, A. — Van eigennaam tot soortnaam. *It Beaken* XI (1949), 143-47.
Over persoonsnamen die als appellativa gebruikt worden in het Gronings.
34. SCHRIJVER, G. DE — What is in a name? *E. S.-Br.* XXXII (1949), 151-53.
Naar aanleiding van de verklaring van de fn. *Walschap*, door J. LINDEMANS voorgesteld (zie *Bibl. Psn.* 1947, nr 10), weidt S. uit over de afwisseling van *Walscappel* : *Fra. de Walloncapelle*.
35. STALPAERT, H. — Doopnamen te Brugge in 1948. *Biek. L* (1949), 79-84.
Evenals de vorige jaren (zie laatst *Bibl. Psn.* 1948, nr 42) worden hier statistische gegevens verstrekt betreffende de keuze van de doopnaam te Brugge in de loop van 1948. Vgl. de lijsten van D. CRACCO, hierboven vermeld onder nr 18.
36. V[LAENE, A.] — Stamreeksen van Westvlaamse familiën. *Biek. L* (1949), 212-13.
Vermeldt o. m. een stamtafel van de fam. *Denorme*, die in de XVIe eeuw te Ieper de *Worm* heette.
37. ZANDVOORT, R. W. — On two collective functions of the nominal *s*-suffix. *Philologica : The Malone Anniversary Studies (Baltimore-London)* 1949, 296-305.
Over de gen.- en plur. *-s* bij persoonsnamen, in verschillende Germ. taalgebieden ; b. v. „ik kom van Ritskens”.
- Ten slotte vermelden wij enkele uitgaven waarin anthroponymisch **materiaal** is te vinden, een paar bijdragen over **familiekunde** en andere publicaties die enige dienst kunnen bewijzen bij het onderzoek van persoonsnamen.
38. COPPENS, C. — Het archief Verbrugghen-de Smet. *Land v. Aalst* I (1949), 62.
Betr. een aantal documenten, hoofdzakelijk „uit de XVIIIe en de XIXe eeuw, die betrekking hebben op familiën uit Vlaanderen en goederen aldaar gelegen”, en thans berusten op het Rijksarchief te Gent.
39. — Een lijst van Affligemse monniken uit de *Catalogus Monachorum* van Dom Beda Regaus. *Affligemensia* 1949, 135-48.
40. GROODT, R. DE — Temsche. Aanteekeningen uit het 17de en 18de eeuwse archief berustende ten gemeentehuize. *O. K. Waas* LVI (1948/49), 132-65.
Vervolg van de bijdrage vermeld in *Bibl. Psn.* 1948, nr 50.
41. HAVER, J. VAN — Volksbedevaarten tegen ziekten van mens en dier in West-Brabant. *Brab. Folk.* XXI (1949), 5-143.
De anthroponymist moge verwezen worden naar de lijst der

heiligen (met aanduiding van de plaats waar en de ziekte waartegen zij worden vereerd) op blz. 138-40, en de lijst der gemeenteren met de patroonheiligen en de volksheligen op blz. 141-43 (1).

42. HOOREMAN, G. H. — *Généalogies de familles renaisiennes II. Brussel, 1949* (90 gestencilde blz.).

Rec. OVERSTRAETEN, J. VAN. *Land v. Aalst II* (1950), 176.

Het eerste deel van deze genealogische studie : „Copie des notes sur douzè généalogies de familles renaisiennes” bevindt zich in het Rijksarchief te Brussel. Het tweede deel bevat twintig geslachtslijsten van families uit Ronse.

43. HOOREMAN, G. H. -Es, J. VAN — Lijst der familienamen, voorkomend in de parochieregisters [doopregisters] op het stadsarchief te Ronse (1585-1796). *Brussel-Ronse, 1949* (15 gestencilde bladen). Zie *Land v. Aalst I* (1949), 64.

44. JANSEN, J. E. — De oude schuttersgilden in de Antwerpse Kempen. *Tax. n. r. XV* (1949), nr I, 20-28 ; nr II, 28-32.

Vervolg van de bijdrage, vermeld in *Bibl. Psn.* 1948, nr 79.

45. LAUWERYS, J. — De leenboeken van het Land van Hoogstraten. *Hok XVII* (1949), 3-218.

Uitgave van de betreffende leenboeken (XVIe-XVIIIe e.) uit het vorstelijk archief van Salm-Salm te Anholt, met register van persoosnamen op blz. 201-13.

46. LINDEMANS, J. — Oude geslachten uit het land van Aalst : Het geslacht de Witte. *Land v. Aalst I* (1949), 85-92.

Bedoeld als eerste nummer van een reeks genealogische studien.

47. MAES, F. — Een familieregister te Everberg. *Ons Heem IV* (1948/49), 125.

48. PRIMS, F. — Geschiedenis van Antwerpen. Register op de persoos-, zaak- en plaatsnamen vermeld in de 28 boekdelen. *Antwerpen, 1949.*

Het register van persoosnamen beslaat ruim 75 blz., telkens 2 kolommen. Het zaakregister dat 15 blz. (insgelijks in 2 kol.) bevat, is een even belangrijk hulpmiddel voor de anthroponymist die belang stelt in de oude Antwerpse toestanden ; zie de trefwoorden „familienamen” en „persoosnamen”, de verschillende ambachtsnamen, enz.

49. — De metamorfose van Terlist (nu St.-Jozefkwartier, Antwerpen). *Antwerpen, 1949.*

Bevat een studie van de opeenvolgende geslachten die dat goed hebben bewoond of bezeten, verduidelijkt met een aantal stamtafels o. m. van de families *Villicus, Amman, van der List, van Wyneghem, van Immerseel, Moretus.*

(1) Een lijst van vroegere gelijkaardige verhandelingen vindt men bij :

- W(IJER, H. J.) V(AN) D(E) — Volkskundige verhandelingen te Leuven (1936-1948). *Med. Ver. Naamk. XXIV* (1948), 4.

50. — De tweede Berchem-dynastie (1555-1673). *Bijdr. Gesch. Brab.* 3e r. I (1949), 302-04.
51. ROGGHÉ, P. — De samenstelling der Gentse schepenbanken in de 2e helft der 14e eeuw. En een en ander over de Gentse poorterie. *Hand. Mij. Gesch. Oudhk.* IV (1949/50), II, 22-31.
Met interessante lijsten van schepenen.
52. THYS, H. — Enkele gegevens betreffende de familie van Melchior Quarteer, generaal der Boerenkrijgers. *Ons Heem* IV (1948/49), 123-25.
53. — Familiekundig werk op het archief. *Ons Heem* IV (1948/49), 125-27 ; 173-75.
54. VERBIEST, F. — De Lombarden te Herentals 1292. *Bijdr. Gesch. Brab.* 3^e r. I (1949), 175-83.
55. VERMAST, P. G. F. — De heeren van Goye. *Ndl. Leeuw* LXVI (1949), kol. 259-313 ; 330-410 ; 419-35.
Betr. geslachten waaruit van de XIe eeuw af o. m. de graven van Utrecht zijn gesproten.
56. WOUDE, E. VAN — Gegevens betreffende de schuttersgilden van O.-L.-Vr.-Tielt. *E. S.-Br.* XXXII (1949), 350-58.
57. X. — Lexicografisch register op familienamen voorkomende in Jaarboek I, II en III. *Jaarb. Geneal.* III (1949), 181-95.

* * *

Op dezelfde wijze als vorig jaar worden hier de ons bekende studiën uit de andere taalgebieden overzien, te beginnen met de **Romaanse** anthroponymie.

DAUZAT, A. — Les études de toponymie et d'anthroponymie en France depuis dix ans. *Romance Philology* III (1949/50), 135-39.

DAUZAT, A. -e. a. — Où en sont les études de français. *Paris*, 1949².
Met bibliografie van de anthroponymie.

GOURVIL, F.-BERNARD, D. — L'anthroponymie de la commune de Cléden-Cap-Sizun (Finistère). *Rev. int. Onomastique* I (1949), 83-104 ; 162-86 ; 287-96 ; II (1950), 49-57.

Studie van de Bretoense en Franse namen volgens de verschillende categorieën.

LEBEL, P. — Les noms de personnes en France (Coll. Que sais-je? n° 235). *Paris*, 1949².

Tweede, enigszins gewijzigde, uitgave (136 blz.) van het verdienstelijk boekje, vermeld in *Bibl. Psn.* 1947, blz. 262.

Inhoud : Introduction, blz. 9-20 ; Noms gaulois, 21-29 ; Noms gallo-latins, 30-38 ; Noms gallo-germaniques, 39-62 ; Noms français, 63-108 (met een „Tableau des principaux diminutifs en *-et*, *-ot*, *-ard*, *-son*”, op blz. 74-75) ; Noms divers, 109-23 ; Enseignements de l'anthroponymie, 124-33 ; Conclusion, 134-35.

LEGROS, É. — La philologie wallonne en 1948. *Com. Top. XXIII* (1949), 123-200.

Over de anthroponymische studiën wordt gehandeld op blz. 184-85. Zie over de vorige jaren ook L. WARNANT, *La linguistique romane en Belgique de 1939 à 1947. Revista portug. de filol.* 1949, Suppl. bibl., 28 blz. (Blz. 12-17 over onomastiek en taalgrensonderzoek).

PONCELET, E. — Les feudataires de la principauté de Liège sous Englebert de la Marck (Acad. roy. Belg., Com. roy. hist.). *Bruxelles*, 1949.

Naast de tekst verscheen afzonderlijk een „Table onomastique” van de hand van J. VANNÉRUS (blz. 741-922).

Over afzonderlijke problemen handelen de volgende bijdragen :

COOLEN, G. — Sobriquets militaires. *Bull. Soc. Antiq. Morinie*, fasc. 320 (1949), 234-41.

Over de bijnamen van de soldaten in de 18e eeuw gestorven in het militair hospitaal te Aire-sur-la-Lys.

D'ALAUZIER, L. — Relevé de noms de personnes à Capdenac au XIIIe siècle *Rev. int. Onomastique* I (1949), 190-96.

FEUCHÈRE, P. — Les avoués de Saint-Bertin. *Bull. Soc. Antiq. Morinie*, fasc. 319 (1948), 193-207.

FUCILLA, J. G. — Our Italian surnames. *Evanston* (Ill.), 1949.

[GESSLER, J.] — Een eigenaardige Waalse benaming : „Saint Oremus”. *Brab. Folkkl.* XXI (1949), 245-46.

Voor „St. Erasmus”, ook *Arache* en *Rasse* geheten.

HERBILLON, J. — Prénoms archaïques. *Bull. Le Vieux-Liège* 1948, 321-24 ; 385-89 ; 1949, 407-09 ; 1950, 462-63.

Vervolg van de bijdrage vermeld in *Bibl. Psn.* 1948, blz. 378, met betrekking tot de namen op *-otte*, *-oye*, *-ane*, *-ette*.

HIRSCH, E. — Zum württembergisch-waldensischen Familiennamen Charrier. *Beiträge z. Nf.* I (1949/50), 288-92.

Oudere vorm *Challier* < *caligariu* „Schuster”, vgl. *Calegarius* (1207), *Caterius*, enz.

JURET, A. — La francisation des noms de personnes. *Population*, juill. 1947.

KRAEMER, E. VON — Les maladies désignées par le nom d'un saint (Societas Scientiarum Fennica. Commentationes Hum. Litt. XV, 2). *Helsingfors*, 1949.

Rec. ORR, J. *Modern Language Review* XLIV (1949), 594.

Vgl. het opstel van É. L(EGROS), vermeld in *Bibl.* 1948, blz. 378.

MENÉNDEZ PIDAL, R. — Javier-Chabbarri, dos dialectos ibéricos. *Emerita* XVI (1948), 1-13 = *Actas de la I reunion de Topon. Piren.* (Zaragoza, 1949), 1-10.

Interessant voor de etymologie van de voornaam *Xavier*, die over het Spaans afkomstig is van de Bask. pln. *Etchaberri* „nieuw huis”.

LERALE, J. — Le nom de famille „Le Rasle” en Berry. *Rev. int. Onomastique* I (1949), 187-89.

NICOLAÏ, A. — Un vieux nom de famille gascon : Hosten. *Rev. int. Onomastique* I (1949), 61-69.

Afgeleid van *hospites*. [Uit dit woord wordt door A. CARNOY ook de Vla. fn. *Hoste* afgeleid.]

PLACE, E. B. — Once more, *Durendal*. *Modern Language Notes* LXIV (1949), 161-64.

P(OTTIER), B. — Toponymie et anthroponymie hispano-portugaises II. *Rev. int. Onomastique* I (1949), 221-25.

Vervolg van de bibliografische lijst vermeld in *Bibl. Psn.* 1948, blz. 379.

PRAT, P. — Sur quelques noms de famille du Quercy. *Rev. int. Onomastique* I (1949), 75-82.

Over de regionale verspreiding van enkele familienamen.

RICHARD, J. — Comment Alexandre devint un nom bourguignon (Probl. toponym. et anthr. XVII). *Annales de Bourgogne* XX (1948), 195-200.

Rec. L., P. *Franç. mod.* XVII (1949), 159.

SOYER, J.-MASSIGNON, G. — Un saint rabelaisien : saint Quenet. *Rev. int. Onomastique* I (1949), 154-60.

YANS, M. — Pasicrisie des échevins de Liège, fasc. I, 1409-1440 (Publ. extraord. de l'Inst. Arch. Liég. ; Mémorial des archives détruites en 1944, II). *Liège*, 1948.

Rec. LEGROS, É. *Com. Top.* XXIII (1949), 127.

* * *

Met betrekking tot de **Engelse** en **Amerikaanse** anthroponymie kunnen wij de volgende studiën vermelden :

EKWALL, E. — Early London personal names. Zie *Bibl.* 1947, blz. 265-66.

Rec. MALONE, K. *Modern Language Notes* LXIV (1949), 542-43.

FEIPEL, L. N. — Semihomonymous child-naming. *Western Folklore* VII (1948), 370-84.

„Such pairs as *Ernest-Ernestine*, etc.”

LÖFVENBERG, M. T. — Studies on Middle English local surnames. Zie laatst *Bibl. Psn.* 1947, blz. 267.

Rec. MALONE, K. *Modern Language Notes* LXIV (1949), 558-59.

PRICE, H. T. *Journ. Engl. & Germ. Phil.* XLVIII (1949), 150-51.

MENCKEN, H. L. — Some opprobrious nicknames. *American Speech* XXIV (1949), 25-30.

Bespreekt een aantal bijnamen, vroeger en thans gebruikelijk om de inwoners van verschillende Amerikaanse staten aan te duiden.

PARTRIDGE, E. — Name into word : proper names that have become common property. A discursive dictionary. *New York*, 1949.

SIMONS, M. L. — Nicknaming in southwestern Kentucky. *Hoosier Folklore* VIII (1949), 1-6.

WITHYCOMBE, E. G. — The Oxford Dictionary of English Christian Names. Zie *Bibl.* 1947, blz. 267-68.

Rec. MALONE, K. *Modern Language Notes* LXIV (1949), 534-36.

* * *

Wat het onderzoek van de **Duitse** en **Zwitserse** peroonsnamen betreft, worde vooreerst gewezen op de volgende studiën van algemeen belang :

BRUCKNER, W. — Allerlei von unsern Familiennamen, mit besonderer Berücksichtigung der baslerischen Verhältnisse (Veröffentlichungen der Schweiz. Gesellschaft f. Familienforsch., Reihe I, H. 18). *Bern*, 1950 [Sonderdr. aus *Der Schweizer Familienforscher* 1949/1950].

Inhoud : 1. Von den Schwierigkeiten der Erklärung (undeutsche Namen, mundartliche Eigenheiten, von der Betonung), blz. 1-7 ; 2. Von der Geschichte der FN, 8-19 ; 3. FN die aus alten Personennamen (Vornamen) hervorgegangen sind, 19-28 ; 4. FN die von einer Tätigkeit, einem Beruf oder einer amtlichen Stellung Kunde geben, 29-36 ; 5. FN die von der Wohnung oder der Herkunft ihres Trägers berichten, 36-42 ; 6. FN die aus Zunamen (Übernamen) hervorgegangen sind, 42-48 ; Verzeichnis der besprochenen FN, 49-54.

GOTTSCHALD, M. — Deutsche Namenkunde. Zie *Bibl. Psn.* 1942, blz. 474-75.

Rec. KRAHE, H. *Idg. Forsch.* LIX (1944/49), 242-43.

— Die deutschen Personennamen. Zie laatst *Bibl. Psn.* 1943, blz. 279.

Rec. DEETERS, G. *Idg. Forsch.* LIX (1944/49), 120.

HAGSTRÖM, S. — Kölner Beinamen des 12. und 13. Jahrhunderts I (*Nomina Germanica*, utg. av J. Sahlgren, 8). *Uppsala*, 1949.

Rec. BACH, A. *Rhein. Viert.* XIV (1949), 264-65.

LÖFSTEDT, E. *Studia neophilol.* XXII (1949/50), 71-76.

Een voortreffelijke dissertatie die, om reden van het nauw historisch verband tussen Keulen en onze streken en wegens de ouderdom van het materiaal, ook ruimschoots de Ndl. antroponymisten zal interesseren. Ziehier de beknopte inhoudsopgaaft : Literaturverzeichnis u. Abkürzungen, blz. ix-xxx ; Einleitung (met beschouwingen van algemene en methodologische aard over het ontstaan der bijnamen, de overgang van bijnaam tot familienaam, enz.), blz. 1-59 ; Kap. 1 : Übernamen (glossarium en verklaringen), blz. 60-290 ; Gruppierung der Beinamen von Kap. 1 nach Bedeutungskategorien, blz. 290-98 ; Kap. 2 : Unmittelbare Berufs-, Amts- und Standesnamen (glossarium en verklaringen), blz. 299-400 ; Gruppierung der Beinamen von Kap. 2 nach Bedeutungskategorien, blz. 400-05 ; Zum Lautlichen, blz. 406-54 ; Zur Flexion, blz. 455-62 ; Zur Wortbildung, blz. 463-72 ; Frühe Belege, blz. 473-82. — Voor nadere bijzonderheden worde verwezen naar een in *Lew. Bijdr. Bijbl.* te verschijnen recensie.

De twee overblijvende categorieën, bijnamen uit voornamen en bijnamen naar de woonplaats of de herkomst, zullen in een tweede deel bestudeerd worden.

ROOTH, E. — Saxonica. Beiträge zur niedersächsischen Sprachgeschichte (Skrifter utg. av Kungl. human. vetenskapssamf. i Lund, XLIV). *Lund*, 1949.

In deze meesterlijke studie (266 blz.) wordt de bekende twistvraag van het Os. vocalisme onderzocht en vooral aan de hand van de klankstand der eigennamen opgelost. Bij het onderzoek van de ontwikkeling van de Wgm. diftong *eo* in het Os. en vroeg-Mnd. (blz. 50-107) komen in de eerste plaats een groot aantal vormen van *diet*-namen ter sprake en in mindere mate antroponymische composita met *lieſ*, alsmede enkele andere bestanddelen met Ogm. *eu*. Hierop volgt een hoofdstuk over de evolutie van de Wgm. monoftongen *ō* en *ē* in het Os. en vroeg-Mnd. (blz. 108-41), waarbij inz. talrijke persoonsnamen vormen die een bestanddeel met oorspr. Wgm. *ō* bevatten in studie worden genomen en terloops, op blz. 127-34, de geschiedenis van het teken *ō* wordt onderzocht. Ten slotte dient de antroponymist nog te vernemen dat S., in verband met de vraag of er een umlaut van Mnd. *ē*⁴ heeft bestaan, een grondige behandeling wijdt aan de fonetische ontwikkeling van de naam *Thiadrik* (blz. 143-62).

SCHRÖDER, E. — Deutsche Namenkunde. Gesammelte

Aufsätze zur Kunde deutscher Personen- und Ortsnamen. 2. stark erweiterte Auflage, besorgt von L. WOLFF. *Göttingen*, 1944.

Zie voor de lijst van de nieuw opgenomen bijdragen *Bibl. Pln.* 1949, blz. 193. Vooral moge nogmaals de aandacht gevestigd worden op de merkwaardige studie : Grundgesetze für die Komposition der altdutschen Personennamen (blz. 12-27).

SCHWARZ, E. — Deutsche Namenforschung I. Ruf- und Familiennamen. *Göttingen*, 1949.

Rec. BACH, A. *Beiträge z. Nf.* I (1949/50), 319-20.

LJUNGGREN, K. G. *Arkiv f. nord. filol.* LXIV (1949), 315-16.

SAHLGREN, J. *Namn och bygd XXXVII* (1949), 197-98.

Deze besprekingen hebben ook betrekking op deel II : Orts- u. Flurnamen (1950).

De bedoeling van S. was een handleiding voor studenten en leken samen te stellen, waarin de resultaten en de leemten van het anthroponymisch onderzoek onder de aandacht worden gebracht. Hierbij werd dankbaar gebruik gemaakt van BACH's standaardwerk (zie *Bibl. Psn.* 1943, blz. 271), maar komt voor het eerst ook materiaal ter bespreking dat S. heeft ontleend aan zijn ongedrukt werk over „Sudetendeutsche Familiennamen aus vorhussitischer Zeit“.

Inhoud : Einleitung (Quellen, Entwicklung der Forschung), blz. 9-13. — Die Rufnamen : I. Bildung, blz. 14-22 ; II. Bedeutung, 22-32 ; III. Geographie, 32-33 ; IV. Entwicklung der heimischen RN im mittleren u. hohen Mittelalter, 34-38 ; V. Alttestamentliche RN, 38-40 ; VI. Heiligennamen, 40-51 ; VII. RN in der Neuzeit, 51-56 ; VIII. Brauchtum bei den RN (Namenwahl), 56-57. — Die Familiennamen : I. Beinamen, blz. 58-63 ; II. Übergänge zu FN, 63-74 ; III. FN aus RN, 74-91 ; IV. Herkunftsnamen, 91-106 ; V. Wohnstättennamen, 106-12 ; VI. Berufsamen, 112-30 ; VII. Übernamen, 130-56 ; VIII. Zahlenmässiges Verhältnis der FNtypen, FNgeographie, soziale Gesichtspunkte, 157-66 ; IX. Spätere Entwicklung der Namensgebung, 166-73 ; X. Schreibung, Mundart, Wortgeschichte, Wortgeographie, Deutung der FN, 174-86 ; XI. FN u. Binnenwanderungsforschung, 187-89 ; XII. FN u. Sippenforschung, 189-93 ; XIII. FN u. Volkstumsforschung, 194-206 ; XIV. Die Namen der Juden in Deutschland, 206-08. — Anhang : Einzelschriften (keuze uit de literatuur, in aanvulling van de bibliografische gegevens onder de verschillende paragrafen), blz. 209-10. — Namenweiser, blz. 211-28. — Negen schetskaartjes illustreren de tekst ; zie o. m. blz. 44 het binnendringen van de heiligennamen in Duitsland.

WILLEMS, B. — Ostbelgische Haus- und Familiennamen (1599-1800). *Ostbelgische Chronik* II (1949), 7-53.

Studie over het ontstaan van de familienaam in de streek van Büttgenbach, Elsenborn, Faymonville, enz. Achtereenvolgens

worden o. m. behandeld : Einnamigheid der alten Zeit (o. m. een lijstje van „Vollnamen” met hun „Kurzformen”); Zweinamigheid; Die Entstehung der Hausnamen (= gezinsnaam of onvaste achternaam) und die Erklärung besonderer Formen; Die Stellung der zwei Namen; overgang van „gezinsnaam” tot geslachtsnaam of erfelijke familienaam, vooreerst bij de voor-aanstaanden, dan in de lagere standen; romanisering, latinisering, enz.

Behoudens deze belangrijke werken verschenen ook enkele opstellen van meer speciale inhoud. Wij vermelden :

ÅSDAHL-HOLMBERG, M. — *Helleveger „Schornsteinfeger”?* *Niederdt. Mitteil.* V (1949), 198-210.

BACH, A. — Köbes, Schäng und Konsorten und der deutsche Umlaut. *Rhein. Viert.* XIV (1949), 221-25.

Proeve van classificering en interpretatie, in tijd en ruimte, van roepnamen, enkele familienamen en appellativa die een zekere hypocoristische functie hebben verkregen door eenvoudige vocaalwijziging of umlaut. In verband hiermede werd door S. een „Fragebogen” uitgezonden, met de bedoeling ook voor verschillende andere anthroponymische problemen dialectisch materiaal in te zamelen.

MEYERS, J. — La diffusion des anthroponymes dans le Luxembourg. *Vierteljahrsbl. Lux.* VII (1948), 227-28.

Samenvattende nota over de stratificatie der Luxemburgse anthroponiemen.

SCHWARZ, E. — Die bairische Landnahme um Regensburg im Spiegel der Völker- und Ortsnamen. *Beiträge z. Nf.* I (1949/50), 51-71.

Bespreekt o. m. talrijke plaatsnamen die afgeleid zijn van voornamen.

SENN, A. — Swiss Names. *Swiss Record* (Madison, Wisconsin) I (1949), 271-82.

Over Zwitserse voor- en familienamen.

* * *

Op het stuk van de **Skandinavische** persoonsnamenstudie moge dit jaar verwezen worden naar :

ANDERSEN, H. - ANDERSEN, P. — Bibliography of Scandinavian philology XIX. From the middle of 1945 to the end of 1946. *Acta phil. Scandinavica* XIX (1950), 231-351.

De anthroponymische en toponymische bijdragen worden in het Engels besproken op blz. 248-74.

JANZÉN, A.-e. a. — Personnamn (Nordisk kultur VII).
Zie *Bibl. Psn.* 1948, blz. 384.

Rec. KNUDSEN, G. *Fortid og Nutid* XVIII (1949), 74-75.

KNUDSEN, G.- (†) KRISTENSEN, M.-HORNBY, R. —
Danmarks gamle Personnavne II. Tilnavne, H. 12-13.
København, 1949.

Als afl. 12 en 13 van het gehele werk verschenen hiermede de eerste twee afl. van het groot woordenboek der oude Deense bijnamen. Het eerste deel, over de voornamen (afl. 1-11), werd herhaaldelijk besproken in de overzichten der vorige jaren. Beide afl. bevatten samen 240 kol., waarin het materiaal gaande van *A* (van der *Aa*) tot *Eckhard* wordt behandeld. Hieronder komen heel wat (Ndd.) naamvormen voor, die wij ook te onzent aantreffen.

In aansluiting hierbij vermelden wij vervolgens :

ANDERSEN, H. — Nogle urnordiske navne. *Namn och bygd* XXXVII (1949), 95-102.

Naar aanleiding van LINDQUIST's overzicht in „Nordisk kultur” (zie *Bibl. Psn.* 1948, blz. 384, s. v. JANZÉN) en in aansluiting bij zijn eigen opstel over *SaiwilaugaR* (zie *Bibl. Psn.* 1947, blz. 269 en de beneden vermelde bijdrage van HARDING), bespreekt S. enkele problemen betreffende de persoonsnaam in de runeninscripties. De discussie heeft o. m. betrekking op de vormen *godagas* (gen.), *alugod*, *erilaR*, [*gu*]dagastiR. (i. p. v. *dagaR*), *HagustaldiR*.

HARDING, E. — Om urnord. *Saiwilaugar? *Namn och bygd* XXXVII (1949), 103-06.

Bestrijdt de opvatting van H. ANDERSEN (zie hierboven) en betoogt dat men hier niet met een eigennaam heeft te doen.

HOLTHAUSEN, F. — Vergleichendes und etymologisches Wörterbuch... (zie *Bibl. Psn.* 1948, blz. 385 [lees ald. : xx + 368 blz.].)

Rec. JANSSON, V. *Namn och bygd* XXXVII (1949), 195-97.

Íslendinga sögur. Nafnaskrá. Guðni Jónsson bjó til prentunar. *Reykjavík*, 1949.

Rec. LJUNGGREN, K. G. *Arkiv f. nord. filol.* LXIV (1949), 309.

Registers van persoons-, plaats-, volks- en geslachtsnamen, enz. die voorkomen in de IJsl. saga's. De psn. en pln. werden geïdentificeerd.

MODÉER, I. — Ankarsrum. *Namn och bygd* XXXVII (1949), 1-19.

Bij de verklaring van deze en andere plaatsnamen wijdt S. een interessante studie aan verschillende anthroponymische problemen, inz. aan de verhouding tussen *Arn-* (*Ærn-*), *An-* (*Æn-*, *En-*), *Ar-* en de kwestie van een eerste lid *Ein-* in Skand. persoonsnamen.

STURTEVANT, A. M. — Etymologies of Old Norse proper names

used as poetic designations. *Modern Language Notes* LXIV (1949), 486-90.

Betr. þuþr, Uþr, Viþ-ofnir, Lodd-fáfnir, Droþtr.

* * *

Ten slotte werden bij het excerpieren nog verschillende opstellen en werken aangetroffen, die van zeer uiteenlopende aard zijn en hier onder de rubriek **Varia** kunnen samengebracht worden.

BORGEAUD, W. — Amphiaraios et le nom de la Sarre. *Beiträge z. Nf.* I (1949/50), 102-04.

Handelt in dit verband over *ambi-* als eerste lid van persoons- en volksnamen.

CAENEGHEM, R. VAN — Het Godsbegrip bij de Ba-Luba van Kasai. *Hand. XVIIIe Vla. Fil. Congres* [Gent 1949], 247-51.

Met voorbeelden van theofore namen.

CLEAVES, F. W. — The Mongolian names and terms in the „History of the nation of the Archers”. *Harvard Journal of Asiatic Studies* XII (1949), 400-43.

Rec. MUYLDERMANS, J. *Le Muséon* LXIII (1950), 144-45.

DEROY, L. — Le nom d'Angerona. *Ant. class.* XVIII (1949), 93-94.

Rom. godin met betwist karakter.

GERHARDT, D. — Über die Stellung der Namen im lexikalischen System. *Beiträge z. Nf.* I (1949/50), 1-24.

Zie *Bibl. Pln.* 1949, blz. 191.

HEUBECK, A. — *Smyrna, Myrina* und Verwandtes. *Beiträge z. Nf.* I (1949/50), 270-82.

Bespreekt ook een aantal psn. met *μυρτ-* „myrthe”, enz.

LEMPRIÈRE's classical dictionary of proper names mentioned in ancient authors; with a chronological table. *New York*, 1949².

MÜHLHAUSEN, L. — Über die Rolle von Personennamen (Keltisches und Nordisches). *Beiträge z. Nf.* I (1949/50), 187-94.

Over het gebruik van de naam (Namensnennung) en de naamgeving of keuze van de naam (Gleichbenennungen, enz.) bij Kelten en Skandinaviërs.

POLÁK, V. — Les travaux onomastiques tchécoslovaques publiés en 1939-45. *Rev. int. Onomastique* I (1949), 129-42.

Anthroponymische bibliografie, blz. 136-42.

Opstellen over Slavische psn. worden ook besproken door M. VEY, *Ibid.* I (1949), 228-31 (o. m. over de vr. voornaam *Lýdia*).

RUSSU, I. I. — [Travaux divers concernant l'onomastique balkanique, particulièrement conc. les anthroponymes thraces]. Zie O. MASSON, *Rev. int. Onomastique* I (1949), 147-48.

WINDEKENS, A. J. VAN — Les noms des Saces et des Scythes.
Beiträge z. Nf. I (1949/50), 98-102.

Beide namen worden vertaald door „gardeurs (de troupeaux)”.

— Quelques survivances du mot pélasgique *akh- „eau, rivière, mer” dans l’onomastique grecque. *Beiträge z. Nf. I* (1949/50), 194-201.

In dit verband wordt o. m. de naam Ἀχιλλ(λ)εύς verklaard.

NASCHRIFT. — Gelet op de steeds groter wordende moeilijkheden die aan de wetenschappelijke informatie worden gesteld, is de steller van het bovenstaande overzicht zo vrij de lezers dringend om toezending te verzoeken van alle bijdragen over persoonsnamenstudie, niet het minst van die welke in plaatselijke of gewestelijke tijdschriften, in dag- en weekbladen, enz. mochten verschijnen.

Adres : Prof. dr H. J. VAN DE WIJER, directeur van het Instituut voor Naamkunde, E. van Evenstraat 10^{IV}, Leuven.